

FI lausuntopyyntö VV

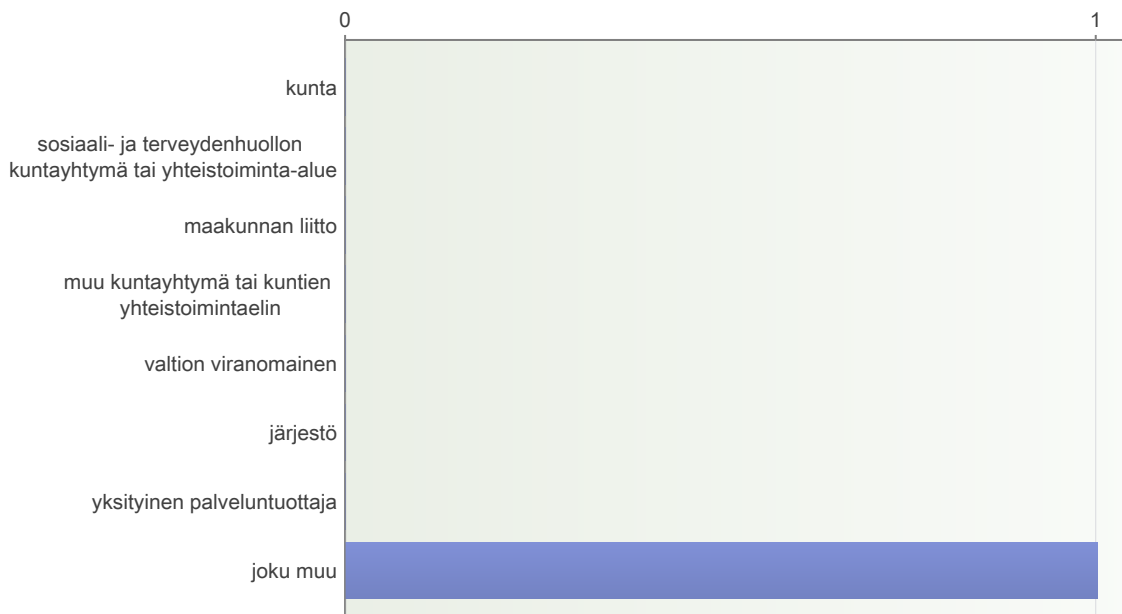
1. TAUSTATIEDOT

Vastaajien määrä: 1

Vastaajatahon virallinen nimi	Vastauksen kirjanneen henkilön nimi	Vastauksen vastuuhenkilön yhteystiedot	Lausuntopyynnön käsittelypäivämäärä toimielimessä	Toimielimen nimi
Palkansaajien tutkimuslaitos	Seija Ilmakunnas			

2. Onko vastaaja

Vastaajien määrä: 1

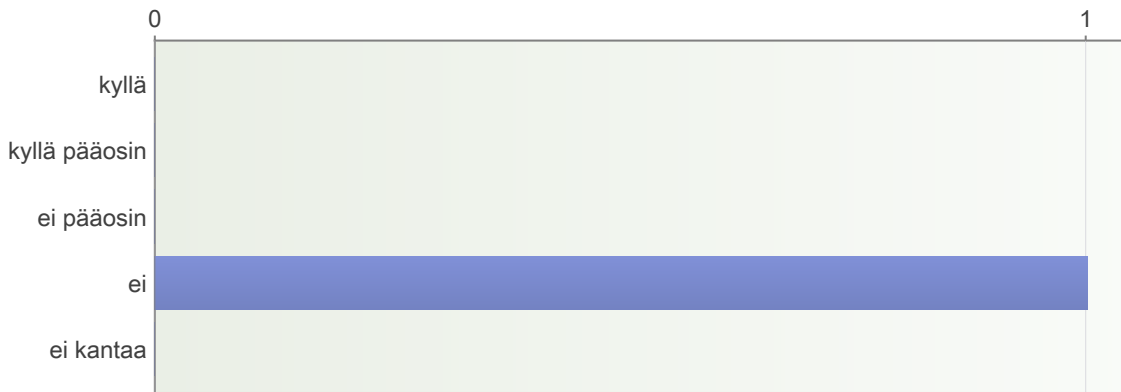

Avoimet vastaukset: joku muu

- tutkimuslaitos

3. 1. Voidaanko uudistuksella kaventaa väestön terveys- ja hyvinvointieroja sekä parantaa palvelujen yhdenvertaista saatavuutta?

Vastaajien määrä: 1

4. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Esitetyssä mallissa eri toimijoiden toimintaedellytykset (yksityiset sosiaali- ja terveyskeskukset ja maakuntien yhtiöt) poikkeavat ratkaisevasti toisistaan ja tämä heikentää palveluiden yhdenvertaista saatavuutta. Uudistuksen käynnistysvaiheessa yritykset, jotka valmiiksi tuottavat työterveyshuollon ja muun yksityisen terveydenhuollon palveluja, ovat etulyöntiasemassa kilpailtaessa palveluihin listautuvista asiakkaista. Tässä vaiheessa maakunnat ovat vasta muodostamassa omia yhtiöitään. Työterveyshuollon ja muun yksityisen terveyshuollon asiakkaat kuuluvat väestön terveimpään osaan ja he tulevat muodostamaan yksityisille toimijoille edullisen asiakasrakenteen. Maakuntien yhtiöiden asiakaskunta tulee painottumaan enemmän työterveyshuollon ulkopuolella oleviin heikemmän terveydentilan omaaviin ja samalla kalliimpiin asiakkaisiin. Kuten esitysluonnoksen yleisperusteluissa on luonnehdittu, tuottajan vaihtamisen voidaan arvioida jäävän vähäiseksi muiden maiden kokemusten pohjalta. Käynnistymisvaiheessa muodostuvat markkinaosuudet jäävät todennäköisesti pitkäaikaisiksi ja valinnanvapauspalveluja tuottavien yritysten asiakaskunta muodostuu aiemman asiakkuuden perustalta.

5. 2. Edistääkö uudistus tarkoituksenmukaisella tavalla asiakkaan vaikutusmahdollisuuksia omiin palveluihin?

Vastaajien määrä: 1

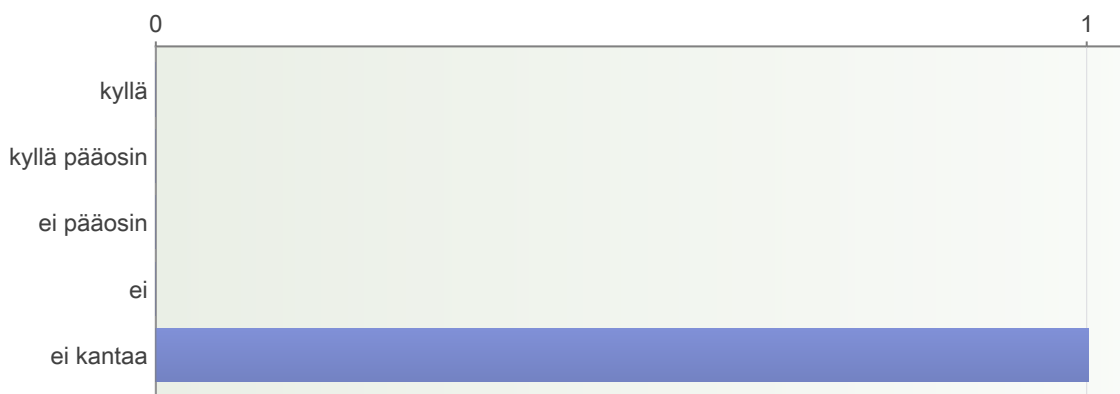
6. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Vaikutusmahdollisuuksien tarkoituksenmukaisuutta on vielä vaikea arvioida siitä syystä, että monet uudistuksen piirteet ovat vielä jäsentymättä. Esitys on edullinen osalle väestöä eli esimerkiksi sellaiselle työterveyshuollon piirissä olevalle asiakkaalle, jonka palveluita tuottaa maan eri osissa toimiva yksityinen yritys. Listautuminen ko. palvelutuottajan sote-asiakkaaksi on hänelle todennäköisesti hyvinvointia kasvattava vaihtoehto. Asuinpaikasta riippuen iso osa väestöstä on kuitenkin tilanteessa, missä valinnanvapauslainsäädäntö ei käytännössä tuo muutosta. Osalle väestöä koituvaa vaikutusmahdollisuuksien laajentamisen tarkoituksenmukaisuutta on syytä punnita muita vaikutuksia vasten (vaikutukset hoitoketjuihin, kustannusvaikutukset, vaikutukset terveyseroihin).

7. 3. Antaako uudistus asiakkaalle riittävät mahdollisuudet hakeutua asiakkaan omaan tilanteeseen sopivaan palveluun?

Vastaajien määrä: 1

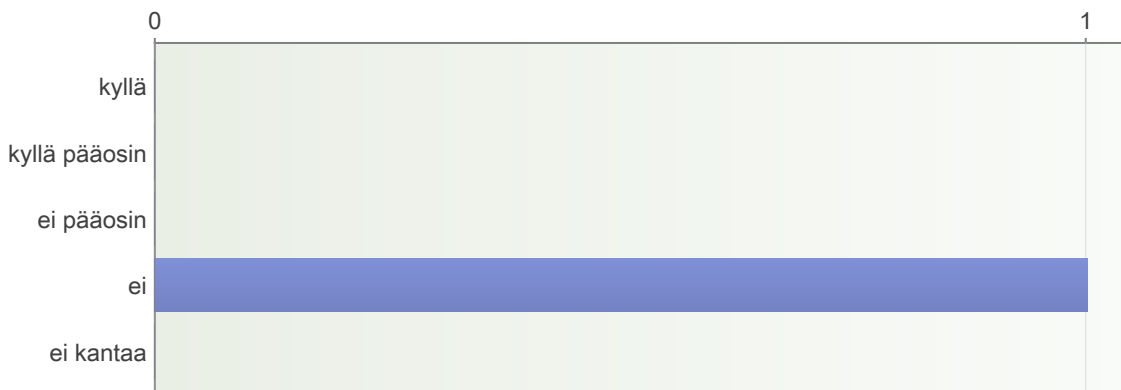
8. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Mahdollisuuksia hakeutua omaan tilanteeseen sopivaan palveluun on vielä vaikea arvioida siitä syystä, että monet uudistuksen piirteet ovat vielä jäsentymättä. Listautumispäätöksiin tietyn palvelutuottajan asiakkaaksi vaikuttaa olennaisesti se, onko henkilö valmiiksi työterveyshuollon asiakkaana tietyssä terveydenhuoltoa tarjoavassa yrityksessä. Tällaisessa tilanteessa ko. henkilö todennäköisimmin valitsee ko. tuottajan myös siitä syystä, että terveyspalveluita koskeva informaatio on epäsymmetristä eli asiakkaan näkökulmasta palveluita koskevan tiedon hankinta on aikaa vievää ja kaipaa usein joka tapauksessa ammattilaisen apua tuekseen. Tällaisessa tilanteessa käsillä oleva helpoin ratkaisu (olemassa oleva työterveyshuollon palvelun tuottaja) ei välttämättä ole asiakkaan kannalta optimaalisin.

9. 4. Jos asiakkaalla on laaja-alaisia palveluntarpeita, toteutuuko uudistuksessa asiakkaan mahdollisuus saada tarpeen mukaisella tavalla yhteensovitettuja palveluita?

Vastaajien määrä: 1

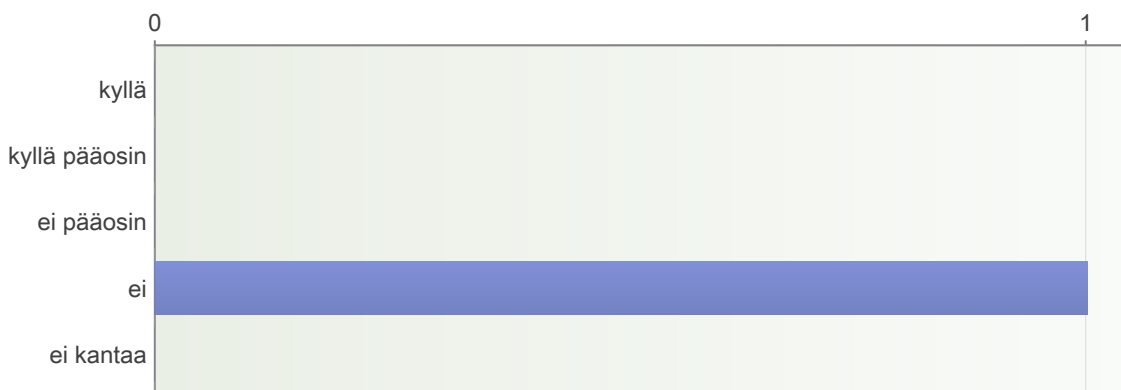
10. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Uudistukseen liittyy suuri riski hoitoketjujen pilkkoutumisesta. Ongelmat liittyvät sekä kannustimiin että ohjauksen monimutkaisuuteen. Kannustinongelmia syntyy esimerkiksi siitä, että yksityisten sote-keskusten kilpaillessa laadulla niille syntyy houkutus tarjota asiakkaan hyväksi kokemaa palvelua avokätisillä läheteillä erikoistason jatkotutkimuksiin maakunnan laskuun huolimatta palvelun todellisesta tarpeesta. Esitysluonnoksen yleisperusteluissakin todettu haaste liittyy ohjausvälineistön monimutkaisuuteen ohjauksen tapahtuessa normiohjauksen sijasta sopimuksin, itsesäätelyn, omavalvonnan ja tiedolla ohjauksen avulla. Uudistuksen vaarana on myös se, että kaikkiin maakuntiin ei saada riittävässä määrin myöskään hallinnonin edellyttämää erityistä osaamista ja resursseja.

11. 5. Antaako uudistus riittävät edellytykset saavuttaa 3 miljardin euron kustannusten kasvun hillinnän tavoite?

Vastaajien määrä: 1

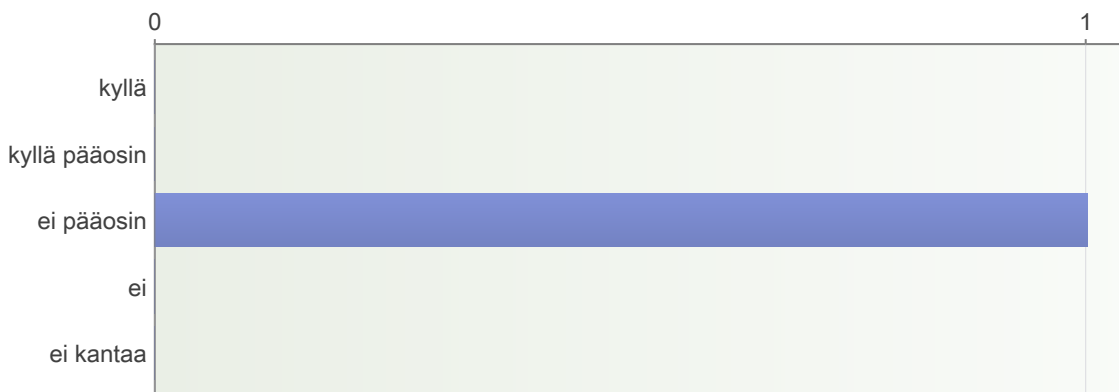
12. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Esitetyn 3 miljardin euron kustannushillinnän tueksi ei ole esitetty varsinaista laskelmaa esitysluonnoksen perusteluissa. Tämä viittaa siihen, että kysymyksessä on nimenomaan vain tavoite eikä esityksestä laskettavissa oleva realistinen arvio. Riittävästi ja kestävästi perusteltua taloudellista arviota ei esitysluonnokseen sisälly, mikä sinänsä on iso ongelma näin ison uudistuksen yhteydessä. Asian merkityksen kannalta yhteismitallinen taloudellinen arvio edellyttäisi uudistuksen sekä kustannuksia hillitsevien että niitä kasvattavien osien erittelyä kvantitatiivisesti ainakin karkealla tasolla. Kustannushillintä on mahdollista saavuttaa palvelujen saatavuutta rajoittamalla, mutta tämä ei liene esitykseen sisältyvä oletus.

13. 6. Toteutuuko demokratia esityksessä riittävällä tavalla? Jos ei, miten esityksen kansanvaltaisuutta voisi vahvistaa?

Vastaajien määrä: 1

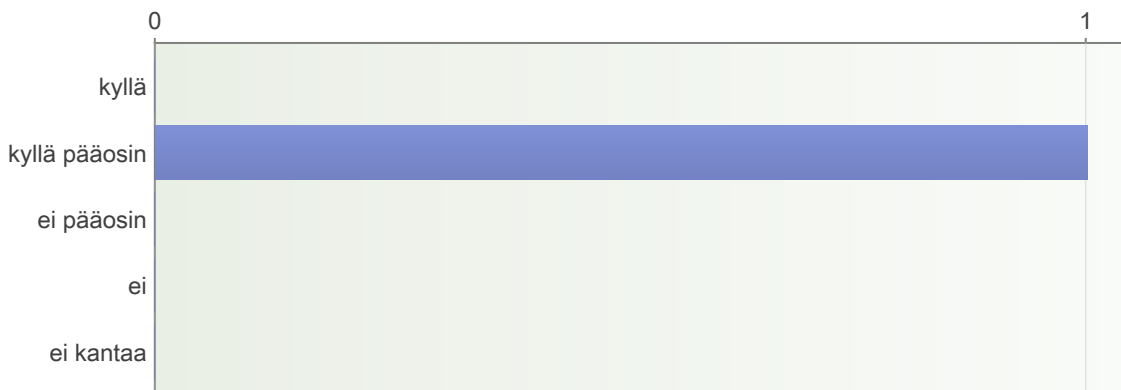
14. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Esitysluonnoksen yleisperusteluissa on tuotu esille ongelmat, jotka liittyvät ohjausjärjestelmän monimutkaisuuteen. Hallinnollisen ohjauksen ja kontrollin sijaan palveluita ohjailaan sopimuksin, rahoituksella ja kannustein. Sosiaali- ja terveyslainsäädännön rinnalle tulee myös yrityslainsäädäntö ja osa palvelutuottajista jää kokonaan maakunnan välittömän ohjauksen tavoittamattomiin. Ohjausjärjestelmän monimutkaisuus ja päätöksentekijöiden välimatka moniin palveluihin käytännössä toteutettaviin tahoihin vähentää kansanvaltaisuutta. Nykyisessä esityksessä lähtökohtana on se, että maakunta ei kilpailuta palvelutuottajia vaan pelkkä ilmoittautuminen palvelutuottajaksi riittää. Maakunta menettää mahdollisuuden vaikuttaa palvelutuottajaverkkoon muutoin kuin kaikkia palvelutuottajia koskevien ehtojen muuttamalla. Tätä ei voi pitää toivottavana kansainvaltaisuutta vahvistavana.

15. 7. Edistääkö uudistus toimintatapojen muutosta ja uusien palveluinnovaatioiden käyttöönottoa, millä voidaan varautua tulevaisuuden haasteisiin?

Vastaajien määrä: 1

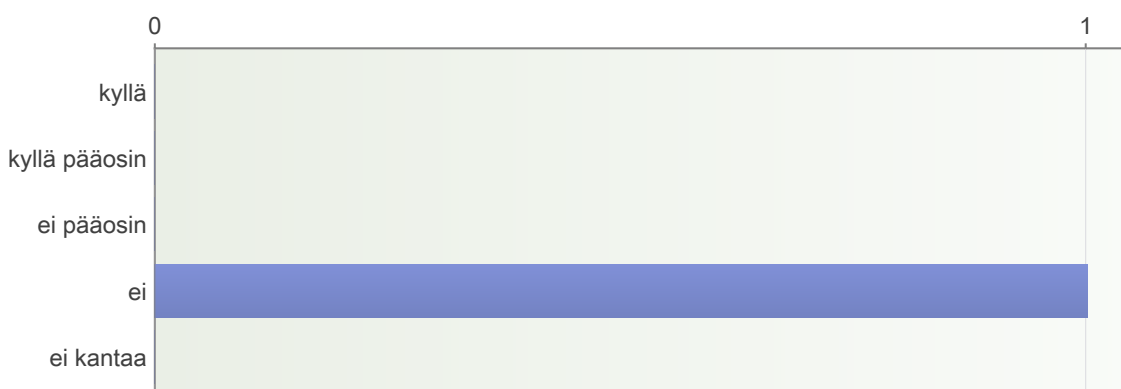
16. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Toteutuessaan uudistus olisi mittaluokaltaan sellainen, että siihen välttämättä liittyisi huomattavaa toimintatapojen muutosta. Myös tietojärjestelmien muutostarpeet ovat poikkeuksellisen suuret ja myös kustannuksiltaan raskaat. Laatukilpailu korostuu korvaustasojen ollessa tuottajille samat. Tällöin on tärkeää, että laatukilpailu keskittyisi terveysvaikutuksien kannalta merkityksellisiin asioihin eikä sellaisiin tekijöihin, jotka ovat omiaan kasvattamaan kustannuksia toisaalta (esimerkkinä avokätiset läheteet jatkotutkimuksiin irrallaan hoidon tosiasiallisesta tarpeesta).

17. 8. Sosiaali- ja terveydenhuollon valinnanvapauslakiluonnoksen 3 luvussa säädettäisiin asiakkaan suoran valinnan sosiaali- ja terveyspalveluista. 8a. Ovatko säännökset suoran valinnan palveluista riittävän selkeitä siltä osin, mitkä palvelut kuuluvat yhtiöitettävien valinnanvapauspalveluiden piiriin ja mitkä kuuluvat maakunnan liikelaitoksen tuottamiin palveluihin?

Vastaajien määrä: 1

18. Jos ei, miten olisi tarkoituksenmukaista määrittellä ne perusteet, joilla maakunnat määrittelevät tarkemmin sote-keskuksissa tuotettavat perustason ja laajennetun perustason palvelut?

Vastaajien määrä: 1

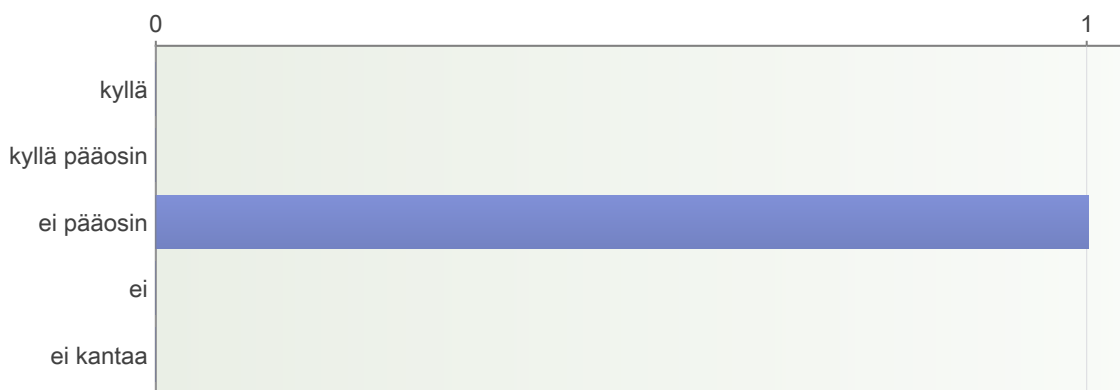
- Asian merkitykseen nähden ko. määrittely jää lakiluonnoksessa ja sen perusteluissa perusteettoman suppeaksi. Esimerkiksi neuvolapalveluiden osalta tulisi tehdä tarkempi määrittely.

19. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

20. 8b. Turvaako maksusetelijärjestelmä maakunnalle riittävät ohjaus- ja vaikutusmahdollisuudet järjestämisvastuun kannon näkökulmasta?

Vastaajien määrä: 1

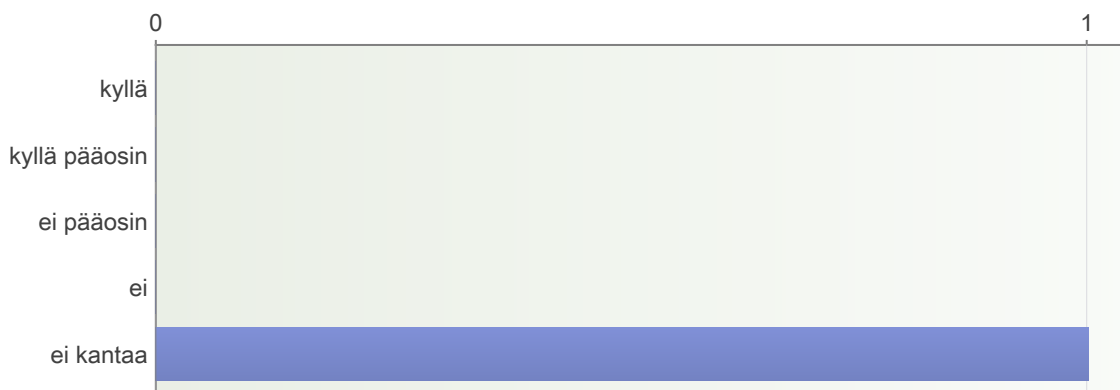
21. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Esitysluonnoksen perustelujen mukaan suoran valinnan tuottaja on veloitettu tarjoamaan asiakkaalleen maksusetelin soveltuviin palveluihin. Ongelmatilanteita voi syntyä vastuukysymyksissä mm. hoitovirheiden kohdalla ja tilanteissa, missä kapasiteetin käytön tehokkuuden vuoksi olisi perusteltua tuottaa palvelu itse.

22. 8c. Onko maksusetelijärjestelmässä sote-keskuksen oikeuksista ja velvollisuuksista säädetty tarkoituksenmukaisesti?

Vastaajien määrä: 1

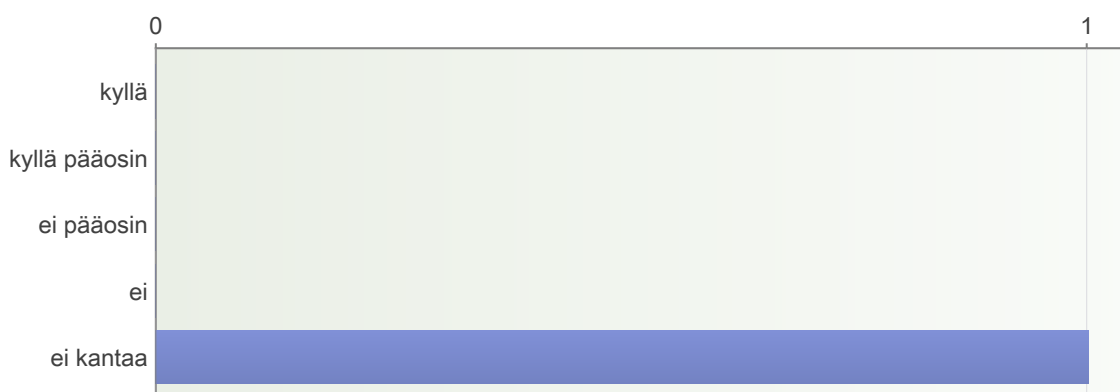
23. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Ongelmatilanteita voi syntyä vastuukysymyksissä mm. hoitovirheiden kohdalla ja tilanteissa, missä kapasiteetin käytön tehokkuuden vuoksi olisi perusteltua tuottaa palvelu itse.

24. 8d. Mahdollistaako maksusetelijärjestelmä asiakkaalle riittävät mahdollisuudet vaikuttaa tarvitsemiensa palvelujen toteutukseen?

Vastaajien määrä: 1

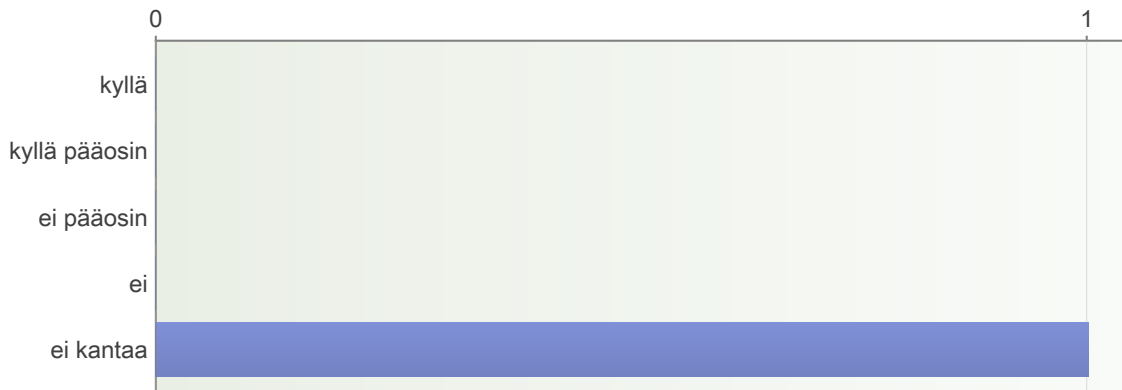
25. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Palvelumarkkinoiden alueellinen ohuus voi muodostaa estää asiakkaan mahdollisuudet vaikuttaa tarvitsemiensa palveluiden toteutukseen.

26. 9. Lakiluonnoksen 4 luvussa säädettäisiin asiakkaan mahdollisuuksista valita maakunnan liikelaitos ja sen toimipiste. Antavatko säännökset asiakkaalle tarkoituksenmukaiset mahdollisuudet valita palvelujen tuottaja?

Vastaajien määrä: 1

27. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Tälläkin hetkellä on mahdollista valita käytettävä terveysasema. Kiireettömän hoidon hoitopaikan voi valita kotikuntasi terveysasemista ja myös koko Suomen alueelta.

28. 10. Lakiluonnoksen 5 luvussa säädettäisiin asiakassetelin käytöstä asiakkaan valinnanvapauden lisäämisessä. 10a. Ovatko säännökset asiakkaan aseman ja oikeuksien näkökulmasta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

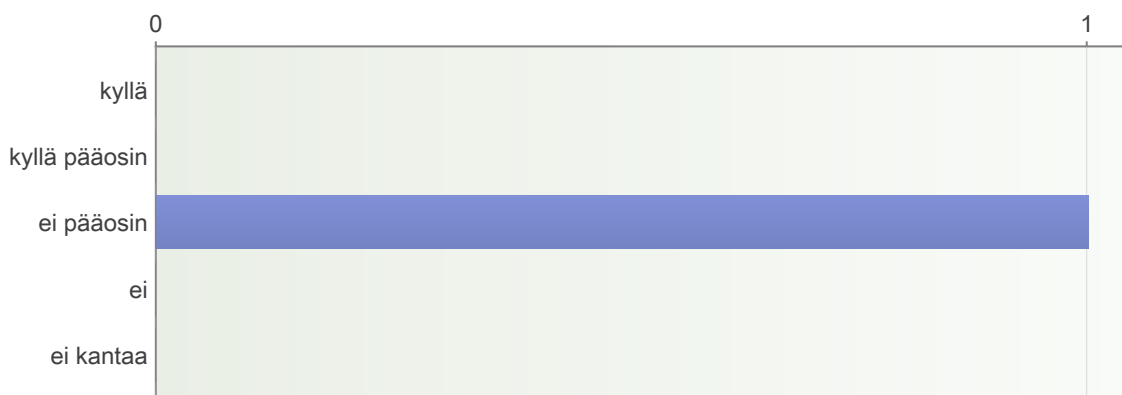
29. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Esitysluonnoksen perusteluissa nähdään riskinä tilanne, missä omavastuut kasvavat pienituloisille liian suuriksi. Pienituloisten ihmisten asema heikkenee ja toimeentulotukimenot lisääntyvät, jos asiakasmaksut nousevat nykyisestä.

30. 10b. Turvaako asiakassetelijärjestelmä maakunnalle riittävät ohjaus- ja vaikutusmahdollisuudet järjestämisvastuun kannon näkökulmasta?

Vastaajien määrä: 1

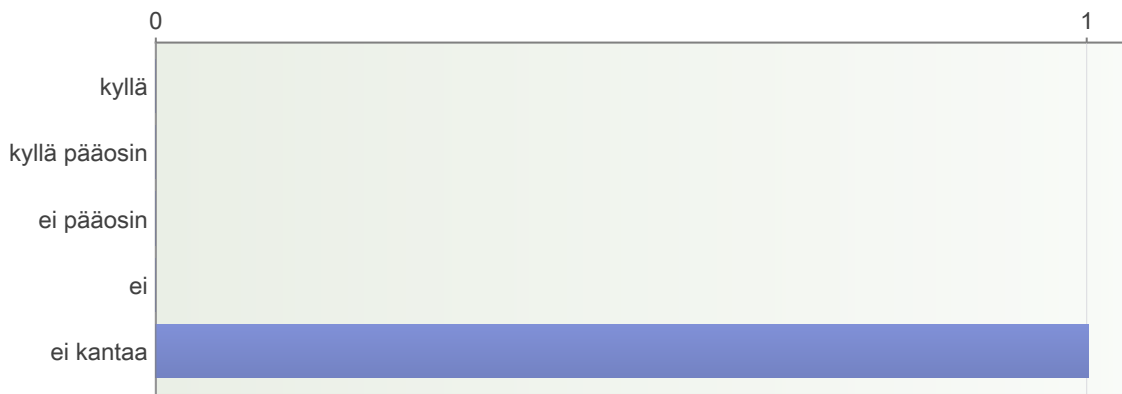
31. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Toimiva järjestelmä edellyttäisi vankkaa tietoperustaa sen tueksi, että asiakasseteliä käytetään palveluissa, joihin se parhaiten soveltuu. Lisäksi riskinä on se, että kaikkiin maakuntiin ei saada riittävässä määrin myöskään uudistuksen edellyttämää erityistä osaamista ja resursseja.

32. 10c. Ovatko asiakassetelijärjestelmän käyttöönottoa koskevat maakunnan päätöksentekoa koskevat rajaukset riittäviä ja turvaavatko ne asiakkaan valinnanvapauden toteutumisen?

Vastaajien määrä: 1

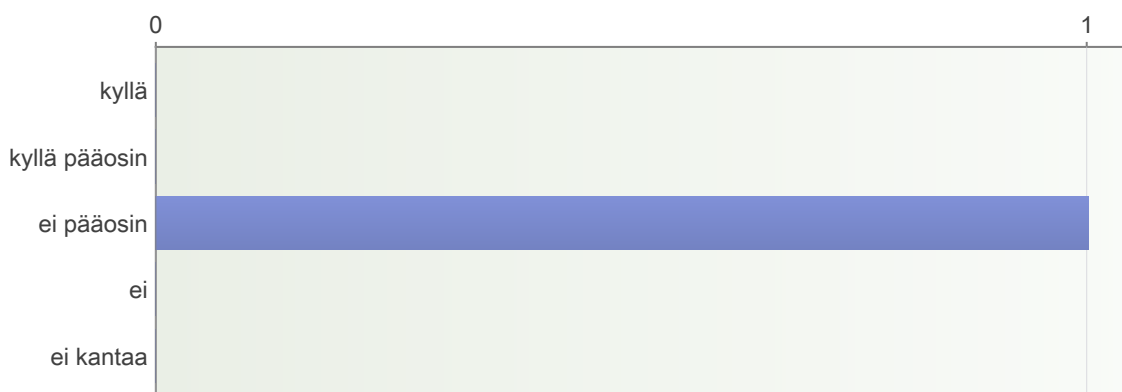
33. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Palvelumarkkinoiden alueellinen ohuus voi muodostaa estää asiakkaan mahdollisuudet vaikuttaa tarvitsemiensa palveluiden toteutukseen. Onnistumisen edellytyksenä on myös onnistuminen palveluohjauksessa

34. 11. Lakiluonnoksen 6 luvussa säädettäisiin henkilökohtaisen budjetin käytöstä asiakkaan valinnanvapauden lisäämisessä. Mahdollistavatko säännökset asiakkaalle riittävät mahdollisuudet vaikuttaa tarvitsemiensa palvelujen toteutukseen?

Vastaajien määrä: 1

35. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Uudistuksen jälkeen palvelut rahoitettaisiin edelleen julkisista varoista, joten asiakkaat kokonaisuutena eivät voisi vaikuttaa saamiensa palvelujen määrään. Päinvastoin he joutuisivat todennäköisesti entistäkin heikompaan neuvotteluasemaan suhteessa julkiseen valtaan, koska heitä kohdeltaisiin yksilöllisinä päättäjinä tai päätösvallan valtuuttajina sen sijaan, että olisi olemassa selkeät ja velvoittavat säädökset myönnettävistä palveluista. Lakiehdotus koskee ensisijaisesti vanhus- ja vammaispalveluja, joissa tunnetusti yksi suurimmista ongelmista on asiakkaiden eriarvoinen kohtelu asuinpaikasta ja muista tekijöistä riippuen. Lakiehdotus ei näytä tuovan mitään parannusta tähän nykytilanteeseen.

26§:n mukaan ”henkilökohtaisella budjetilla ei voi saada palveluja maakunnan liikelaitokselta.” Tämä on erittäin outo rajoite, jolla pakotetaan asiakkaat käyttämään yksityisiä palveluntuottajia.

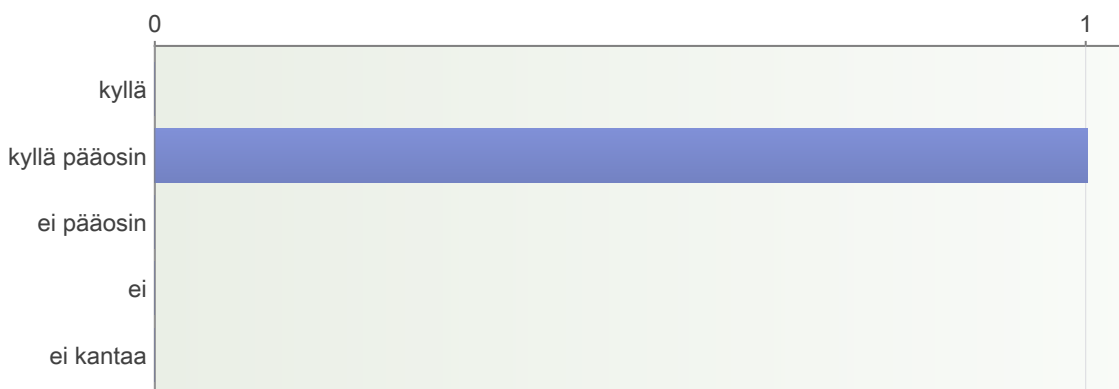
28§:n mukaan ”henkilökohtaista budjettia on tarkistettava, mikäli asiakkaan elämäntilanne, olosuhteet tai avun-
tarve olennaisesti muuttuvat.” Tämä säädös ei ole riittävän velvoittava. Vanhus- ja vammaispalveluiden suuri ongelma on myös usein ollut se, että julkisen vallan päätöksenteko tällaisissa tilanteissa on hyvin hidasta. Pyrittäessä saamaan kustannussäästöjä tällaisissa tilanteissa julkisen vallan budjettivastuullisilla päättäjiillä on olemassa kannustin vitkutella ja jopa hakea ratkaisua sitä kautta, että asiakas ei mahdollisesti jaksa tehdä valitusta tai asia menee pitkällisen oikeuskäsittelyyn.

36. 12. Valinnanvapauslainsäädännön myötä esitetään potilaslakiin ja sosiaalihuollon asiakaslakiin lisättäväksi uusi luku päätöksenteon tukemisesta (tuettu päätöksenteko).

Valinnanvapauslainsäädäntöön sisältyisi potilaille ja asiakkaille erilaisia valinnanmahdollisuuksia (muun muassa suoran valinnan palvelut, maksuseteli, asiakasseteli ja henkilökohtainen budjetti).

Näissä erilaisissa valintatilanteissa asiakkaat voivat tarvita tukea valintoja tehtäessä. Onko tuettua päätöksentekoa koskevat säännökset tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

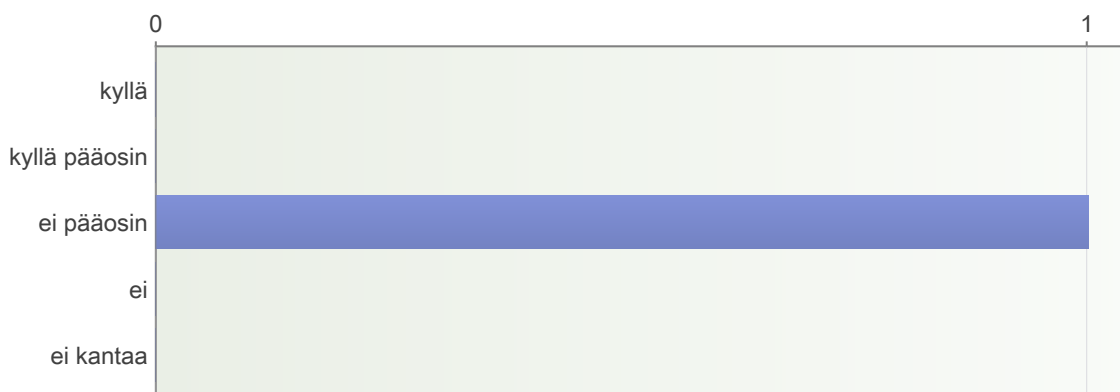

37. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

38. 13. Lakiluonnoksen 7 luvussa säädettäisiin palvelun tuottajien hyväksymis- ja sopimusmenettelyistä. 13a. Ovatko säännökset hyväksymismenettelyistä uudistuksen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

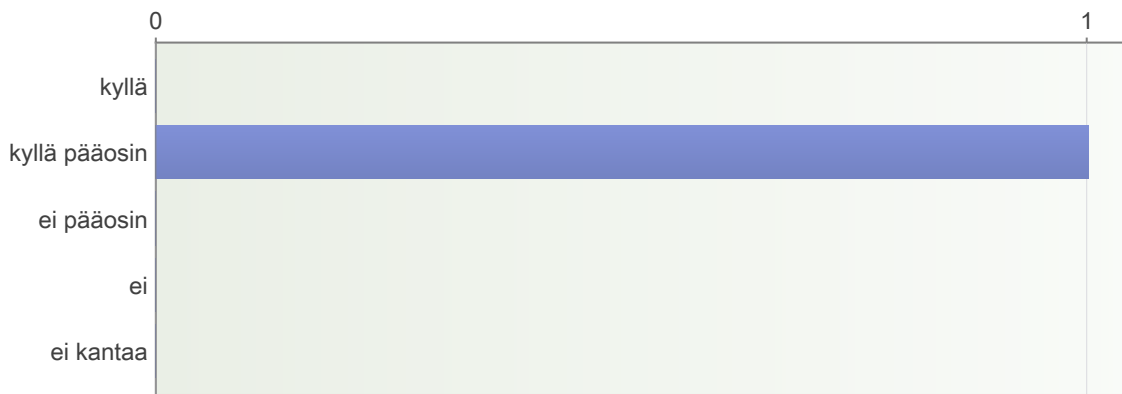
39. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- 31§:n mukaan "maakunta voi asettaa palvelujen laatua, voimavaroja ja saatavuutta sekä palveluketjuja ja palvelujen yhteensovittamista koskevia ehtoja, jotka suoran valinnan palvelun tuottajan on täytettävä." Sana "voi" jättää aivan liian paljon liikkumavaraa, kun samalla maakunnalla on budjettivastuu. Jos lainauksessa mainituista ulottuvuuksista ei ole tarkempia valtakunnallisia säädöksiä, ei alueellinen tasa-arvo pääse toteutumaan. Esityksessä on aivan liikaa maakunnallista itsehallintoa, joka vaarantaa kansalaisten yhdenvertaisen kohtelun.
34§:n mukaan "maakunta voi ennen hyväksymispäätöstä tarkastaa suoran valinnan palvelun tuottajan toiminnan ja toimitilat." Tämän tarkastusvelvoite olisi säädettävä ehdottomaksi.

40. 13b. Ovatko säännökset sopimusmenettelyistä uudistuksen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

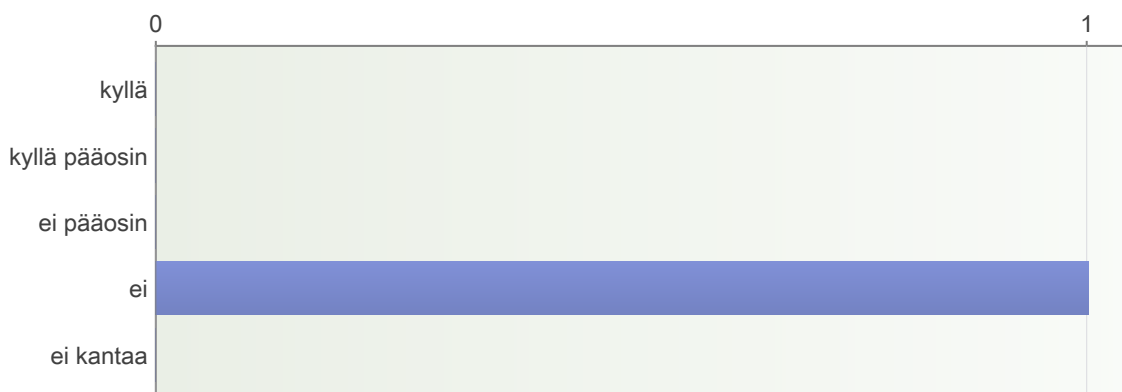
41. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Sopimusmenettelyssä tulisi olla mukana palveluntuottajan toiminnan ja laadun seurannan muitakin välineitä kuin tämän itsensä toimittamat tiedot. (Viranomaisten tekemistä tarkastuksista yms. saattaa olla säädöksiä muualla.)

42. 14. Lakiluonnoksen 8 luvussa säädettäisiin palvelujen tuottamisesta ja palvelun tuottajien velvoitteista. Ovatko säännökset uudistuksen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

43. Vapaamuotoiset huomiot.

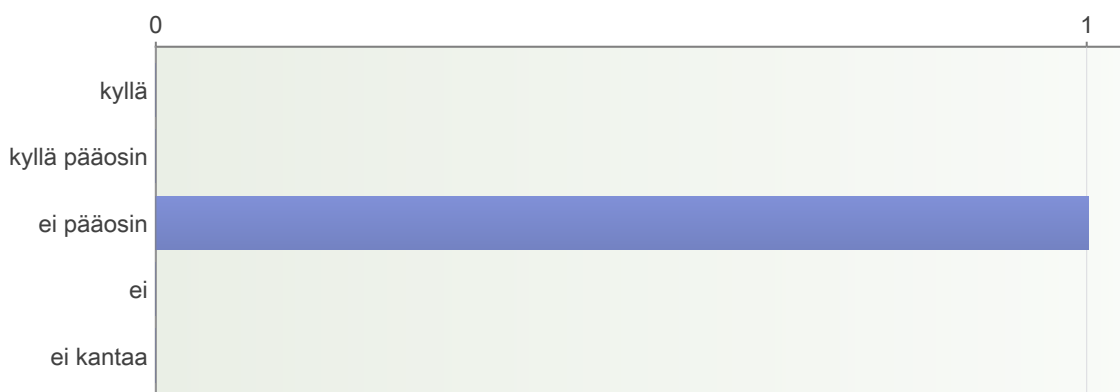
Vastaajien määrä: 1

- 40§:n yhtiöittämisvelvoite on turha. Missään ei ole osoitettu, että riittävin resurssein varustettu julkinen palvelutuottaja olisi tehottomampi kuin yksityinen palveluntuottaja ja sen siksi olisi asetettava yhtiöittämisen kautta samalle viivalle. Maakunta voisi itse tuottaa palveluja ja tarpeen mukaan myös ostaa niitä yksityisiltä palveluntuottajilta.

44. 15. Lakiluonnoksen 9 luvussa säädettäisiin palvelun tuottajalle suoritettavista korvauksista.

15a. Ovatko suoran valinnan palveluita koskevat kiinteän maksun osuus ja sen määräytymistä koskevat edellytykset riittäviä turvaamaan palvelujen riittävä rahoitus?

Vastaajien määrä: 1

45. Vapaamuotoiset huomiot.

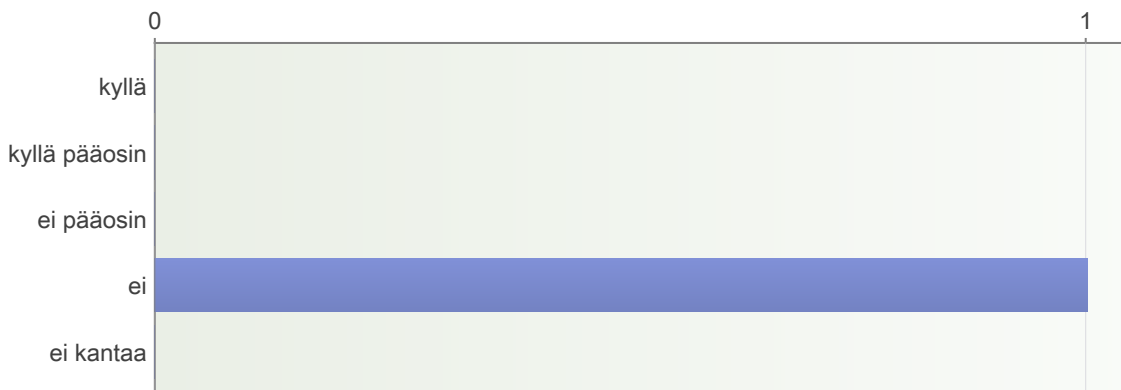
Vastaajien määrä: 1

- Kapitaatorahoituksen iso osuus kannustaa asiakkaiden valikointiin ja käytännön lähtötilanne mahdollistaa yrityksille pienen kustannusriskin asiakkaiden hankinnan etulyöntiasemasta. Uudistuksen käynnistysvaiheessa yritykset, jotka valmiiksi tuottavat työterveyshuollon ja muun yksityisen terveydenhuollon palveluja, ovat paremmassa asemassa kilpailtaessa palveluihin listautuvista asiakkaista. Tässä vaiheessa maakunnat ovat vasta muodostamassa omia yhtiöitään. Työterveyshuollon ja muun yksityisen terveyshuollon asiakkaat kuuluvat väestön terveimpään osaan ja he tulevat muodostamaan yksityisille toimijoille edullisen asiakasrakenteen. Maakuntien yhtiöiden asiakaskunta tulee painottumaan enemmän työterveyshuollon ulkopuolella oleviin heikomman terveydentilan omaaviin ja samalla kalliimpiin asiakkaisiin. Kuten esitysluonnoksen yleisperusteluissa on luonnehdittu, tuottajan vaihtamisen voidaan arvioida jäävän vähäiseksi muiden maiden kokemusten pohjalta. Käynnistymisvaiheessa muodostuvat markkinaosuudet jäävät todennäköisesti pitkäaikaisiksi ja valinnanvapauspalveluja tuottavien yritysten asiakaskunta muodostuu aiemman asiakkuuden perustalta.

51§:n kansalliset tarvetekijät eivät liene riittävät; maakuntien välillä on myös niistä riippumattomia terveyseroja. Saman pykälän 6. momentti ei selkeästi kerro, että voidaan huomioida myös muita tarvetekijöitä kuin mainitut kolme.

46. 15b. Ovatko säännökset muista korvauksista uudistuksen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

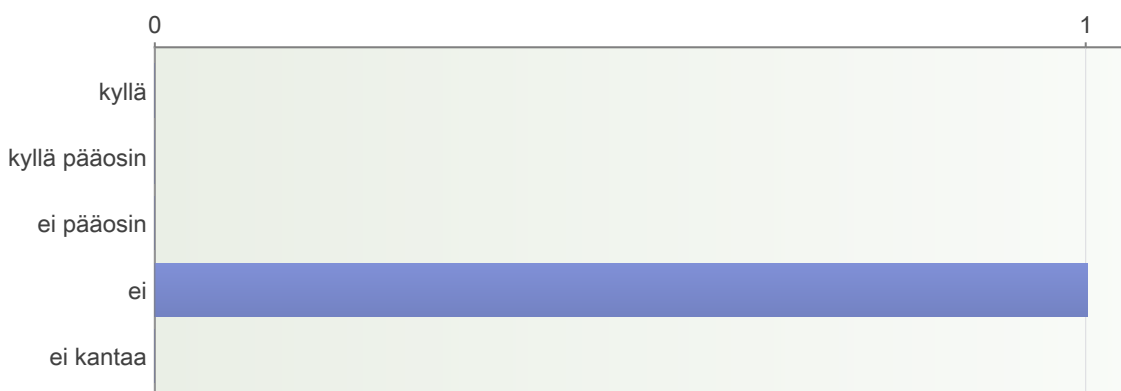
47. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Kannustinperusteisten korvausten määräytymisperusteet jätetään liian avoimiksi. Tämä antaa tilaa mielivallalle ja kansalaisten epätasa-arvoiselle kohtelulle eri maakunnissa.
Korvauksia maksu- ja asiakassetelipalvelujen sekä henkilökohtaisen budjetin palvelujen tuottajille ei tulisi maksaa pelkästään tämän tuottajan oman ilmoituksen perusteella. Nykyään esimerkiksi Kela lähettää asiakkaille tiedon siitä, mistä palvelutapahtumista palveluntuottaja on laskuttanut Kelaa. Tämä kontrolli on oltava.

48. 16. Lakiluonnoksen 11 luvussa säädettäisiin lain voimaantulosta. Ovatko 71 §:n mukaiset siirtymäsäännökset uudistuksen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

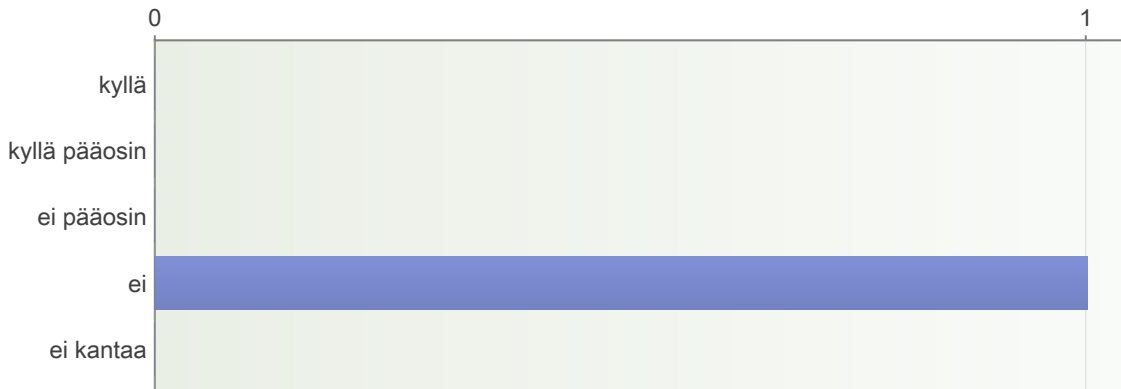
49. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Lakiluonnos on siinä määrin puutteellinen, että uudistus pitäisi palauttaa uuteen valmisteluun. Tällöin sen voimaantuloaikataulu ei ole realistinen.

50. 17. Antaako esitys maakunnille riittävät edellytykset järjestämisvastuun toteuttamiseen?

Vastaajien määrä: 1

51. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Uudistuksen käynnistysvaiheessa maakuntien tulisi samanaikaisesti toteuttaa sekä järjestämisvastuuta että muodostaa omia yhtiöitään. Tällöin ne joutuvat selvästi huonompaan asemaan kuin yksityiset toimijat, jotka valmiiksi tuottavat työterveyshuollon ja muun yksityisen terveydenhuollon palveluja.

52. 18. Antaako esitys riittävät edellytykset sosiaali- ja terveydenhuollon markkinoiden syntymiseen?

Vastaajien määrä: 1

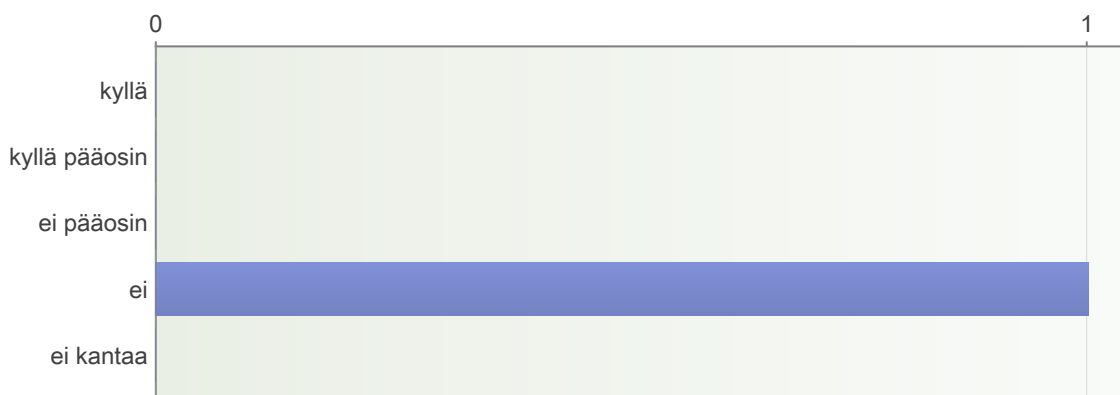
53. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Markkinamuotoista toimintaa on jo. Markkinaehtoisuuden lisäämisen tulisi olla tavoitteena toissijainen ja ensisijaisena tavoitteena tulisi olla riittävät, laadukkaat ja tasa-arvoiset sote-palvelut sekä palveluketjujen toimivuus.

54. 18b. Antaako esitys riittävät edellytykset pienten toimijoiden toimimiseen sosiaali- ja terveydenhuollon markkinoilla?

Vastaajien määrä: 1

55. Jos ei, miten esitystä tulisi muuttaa?

Vastaajien määrä: 1

- Nykyisellä esityksen perusrakenteella pienten toimijoiden edellytykset jäävät toissijaisiksi. Uudistuksen käynnistysvaiheessa isto toimijat, jotka valmiiksi tuottavat työterveyshuollon ja muun yksityisen terveydenhuollon palveluja, ovat selvästi paremmassa asemassa kilpailtaessa palveluihin listautuvista ns. hyvistä asiakkaista ja voivat tämän kilpailuetunsa sanella toiminnan reunaehdoja myös jatkossa.

56. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

57. 19. Miten ihmisen lisääntyvä mahdollisuus valita palveluntuottaja ja vaikuttaa siten palveluihinsa vaikuttaa ihmisen hoitoon?

Vastaajien määrä: 1

- Parhaassa tapauksessa hoito paranee, kun esimerkiksi voi helpommin saada ns. toisen mielipiteen tai tietää, mistä saa parasta palvelua. Huonoimmassa tapauksessa palveluntuottajat voivat monin eri keinoin houkutella asiakkaita itse hoitoon liittymättömillä lisäeduilla ja ns. ylihoidolla eli tarpeettomilla tutkimus- ja hoitotoimenpiteillä. Sekä sosiaali- että terveysala ovat juuri sellaisia, missä asiakkaan on pääsääntöisesti hyvin vaikea arvioida hoidon todellista tarvetta ja laatua. Tämän vuoksi valinnanvapaus ja markkinatalous sopivat sote-palveluihin huonosti.

58. 20. Onko laki tarkoituksenmukainen hammashoidon näkökulmasta?

Ei vastauksia.

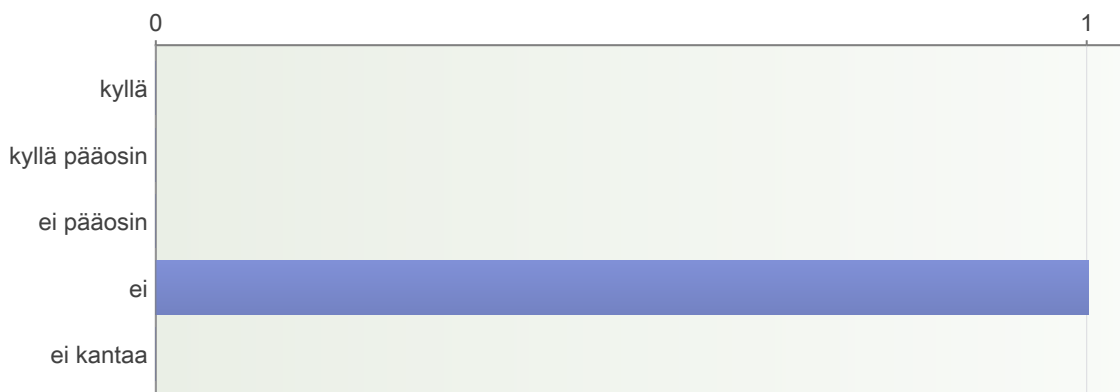
59. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Viitaten edelliseen kohtaan hammashoito on jossain määrin poikkeus, koska hoidon tarve ja laatukin on helpompi havaita kuin monissa muissa sote-palveluissa. Toisaalta monet edellä todetut ongelmat liittyvä myös hammashoitoon

60. 21. Onko uudistuksen vaikutukset arvioitu näkemyksenne mukaan oikein ja riittävästi?

Vastaajien määrä: 1

61. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

62. 22. Miten arvioitte uudistuksen vaikuttavan oman taustaorganisaationne tai jäsenorganisaatioidenne asemaan?

Ei vastauksia.

63. 23. Muut vapaamuotoiset huomiot hallituksen esitysluonnoksesta.

Ei vastauksia.

64. 24. Yksilöidyt säädösmuutosehdotukset.

Ei vastauksia.